

BWMSTR Label. Construct, ruimte voor verandering

Bart Tritsmans

In een interview met *Oase* reflecteerde John Habraken in 2011, vijftig jaar na het verschijnen van *De dragers en de mensen*, over de actualiteit van het onderscheid tussen de drager van een gebouw en zijn invulling. Hij argumenteerde dat mensen zelf hun omgeving maken, en dat de drager flexibiliteit moet bieden om veranderingen in gebruik en programma toe te laten. De tijdsdimensie die door Habraken in de architectuur geïntroduceerd werd, is in de hedendaagse bouwcultuur erg actueel. Eén van de kernambities in de nota van Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs is het hergebruik van bestaande structuren en het construeren van toekomstbestendige gebouwen, die niet vanuit een programma, maar vanuit een structuur geconcipieerd zijn.

Bulk Architecten werd enkele jaren geleden geconfronteerd met de opgave om een gebouw als een flexibele drager te ontwerpen tijdens een wedstrijd voor de Cadixwijk in Antwerpen. Ze wonnen de wedstrijd niet, maar kwamen wel tot de realisering dat de brede bouwsector (nog) niet aangepast is aan deze benadering, wat leidde tot een nieuwsgierigheid naar de geschiedenis en de toekomstmogelijkheden van robuuste, open gebouwen. Een BWMSTR-label van de Vlaams Bouwmeester gaf de aanzet voor het project *Construct, ruimte voor verandering*. Het onderzoek houdt een pleidooi voor het hergebruiken en creëren van robuuste gebouwen, die overmaat omarmen en een flexibele invulling mogelijk maken. De structuren vormen een mogelijk ant-

woord op het duurzaamheidsvraagstuk, dat steeds meer gevat wordt in regels, rapporten en normen, die een te beperkend kader vormen in de transitie naar toekomstgericht bouwen.

Op basis van een inventarisatie van gebouwen en een analyse van hun belangrijkste kwaliteiten, biedt Bulk een staalkaart voor robuust bouwen. In een reeks gesprekken werden diverse actoren uit de bouwsector – zowel architecten en ingenieurs als projectontwikkelaars en bouwmeesters – samengebracht om na te denken over de toekomst van robuuste gebouwen. Vragen die centraal stonden waren: hoe kan de bouwsector omgaan met de structuur en de invulling van een gebouw in het ontwerp en in de realisatie; hoe kunnen verschil-

lende partijen samenwerken bij de realisatie van robuuste gebouwen; en hoe kunnen nieuwe financieringsmodellen en reglementeringen een katalysator vormen voor de ontwikkeling van robuuste gebouwen?

Het samenbrengen van de verschillende perspectieven werkt verhelderend en soms verrassend. Zo gaf Oana Bogdan (Bogdan en Van Broeck architecten) aan: “We weten allemaal welke impact de bouwsector op onze leefomgeving heeft, dus we zouden alleen al voor de duurzaamheid geïnteresseerd moeten zijn in het creëren van robuuste gebouwen.” Ze argumenteerde dat de kwaliteit van een flexibel gebouw te vinden is in de overmaat, en meer specifiek in de plafondhoogte. Behalve de

structuur worden ook het bouwproces en de rol van de verschillende actoren belicht. Jona Michiels van Groep Van Roey gaf bijvoorbeeld aan dat het in de hedendaagse complexe bouwopgaves belangrijk is dat alle partijen – ontwerper, ingenieur, ontwikkelaar en aannemer – elkaar naar waarde schatten om tot een holistisch ontwerp te komen. *Construct, ruimte voor verandering* zet op basis van inspirerende voorbeelden en diverse stakeholders aan tot verder onderzoek en tot het opzetten van experimenten in de bouwsector. De tijdsdimensie en de scheiding tussen de drager en de invulling van een gebouw in het denken van John Habraken blijft ook zestig jaar na *De dragers en de mensen* springlevend. ▲●

© Bulk Architecten

Expo
BWMSTR Label.
Construct, ruimte
voor verandering
When
13 November 2021 –
17 April 2022
Where
De Singel, Antwerp
Info
vai.be